

ÁLLATOK VÉDELME.

A kolozsvári Állatvédő-Egyesület havi közlönye.

Szerkeszti:

ÉBER ERNŐ.

Kéziratok a szerkesztő nevére Deák Ferencz-utca II. sz. kéretnek.	Tagoknak tagsági díj fejében jár. Előfizetési ár:
Előfizetések és pénzküldemények az egye- tlet pénztárosa Virányi István úr (Hosszú- u. 9 sz.) czimére intézendők.	Egész évre — — — — 2 kor. — áll Fél évre — — — — 1 kor. — áll Számonként — — — — kor. 20 áll

IX. évfolyam.

Kolozsvár, 1904. Julius.

7. szám.

TARTALOM: Állatvédelem és sajtó *Fülei Szántó László*. — Óvjuk az állatokat. *Dr. Szalkay Gyula*. — Mese egy harmatcseppről. *Kardosné-Szabó Amál*. — Az állatok lélektanához. — Árnyékot kereső harkály. — A hamvas varjak társas élete. *Fábián Gáspár*. — *Állatvédelem és állatvilág*: A kutyák ellen. — Madárséták Chinában. — 1904. évre tagdíjukat befizették névsora. — Értesítés.

Állatvédelem és sajtó.

Vallásos ember vagyok. Hiszem, hogy az *Irgalom és Szeretet* váltotta meg a világot; meggyőződésem, hogy az irgalom és szeretet teszi az embert nevére méltóvá. Ez a két testvérierény kritériuma a műveltség azon fokának, mely az embert fel-emeli, megnemesíti és szebbé teszi. Reá vezette a társadalmat a humánus intézmények létesítésére. Ezek között látjuk az *Állatvédő Egyesületeket is*.

Az Állatvédő Egyesület ebben a szükségben bírja létjogát, amely azt létre hozta. Mindenütt, mindenkor voltak — és fájdalom, mindig vannak — kegyetlen emberek, kik még a szelid, hasznos és a kenyérkeresetben hű munkatárs állatokat is ütök, verik, kinozzák. Ez ellen az erkölcsi érzés tiltakozik. E szempontból esik az állatkínzás rendőri tilalom alá.

Ezért alakultak — főleg 1824 év óta — *Anglia kezdeményezésére* az állatvédő egyesületek, hogy az állatok emberséges bánásmódban részesüljenek, mert a nemes érzelmek ápolása benső összefüggésben van az állatok iránt való jó bánásmóddal.

Ezzel a meggyőződéssel bátran léphetünk az angolok ut-

jára. Anglia utja mindenkor haladást jelent. Mi ezen az uton járunk, és ez a tudat megnyugvással tölt el minden esetlen viczczelődés, közönyösség, vagy éppen rosszszándéku törekvésekkel szemben.

Mi *lelkessedással* követjük azokat a nagy lelkeket, kik az állatvédelmi eszmék nyílt és feltétlen hívei voltak, ilyenek: Mózes, Salamon, Jézus, Szent Pál; a költők közül Shakespeare, Göthe Schiller, Herder, Lessing, Lamartine, Bastelli, Auerbach; a művészek közül: Wagner, Defregger, Kaulbach; a filozófusok közül: Aristoteles, Kant, Schoppenhauer, Hartmann; a tudósok közül: Newton, Helmholtz, Hyri, Artl, Pettenkoffer, Macaulay, Strausz. Továbbá fejedelmek, státusférfiak, katonai és egyházi tekintélyek stb,

Ily jeles táborban, az összes művelt nemzetek törekvéseivel kapcsolatosan haladva, tisztában vagyunk azzal a nemes feladattal, melyet az állatvédelem szempontjából megoldani akarunk. Aki célját elérni akarja, annak minden tisztességes eszközt fekeiell használni. — *Az állatvédelemnek* — mint minden más humanisztikus intézetnek — *célja elérésére, mondhatni legnagyobb eszköze: a sajtó.*

A sajtó az idők folyamán óriási hatalommá nőtte ki magát. Századokkal tolta előre az emberiséget. Isten után első erő a világon, mely elenyészhetetlenné tette az emberi szellem alkotásait. „Pirámisokat emel — mondja Maszlagi F. — és templomokat rombol szét; teremt és pusztít; életet és halált osztogat. A sajtó adta az emberiségnek a szabadság tiszta fogalmát, midőn a nagy eszmék koncepcióit széjjel hinté a világon, de a sajtó szülte a forradalmat is. Gutenberg épp úgy állhatna a trónuson koronával a fején, mint a verpadon a palossal feje felett.“

Én, természetesen csakis arról a sajtóról beszélhetek, mely a »conscia mens recti«-vel van vértézve.

Csak három kérdőpontra szorítkozom: 1. *Mit tett idáig a sajtó az állatvédelem terén?* 2. *Mit tesz a jelenben?* 3. *Mit tehetne a jövőben?*

1. A napi sajtóra tulajdonképpen panaszolni nem lehet. Be kell ismernünk, hogy minden humanisztikus irányt becsülettel szolgált s így az állatvédelmet is, amennyiben ezt a napi események felszínre hozták, vagy ha az állatvédő-egyesületek segélyre szőlították. 2. Ugyanez áll a második kérdésre: mit tesz jelenben? A napi események folyamán alkalmyszerüleg ismertet,

pártol, buzdit, kritizál; természetesen nagyon igénybe vett rovatainak szűkebb körében „per longum et latum“ csak ritkábban terjeszkedhetik ki. Ez a feladat tulajdonképpen a szaksajtóra hárul. Tisztelettel említem meg dr. Szalkay Gyula tanárnak e minőségben is kifejtett rendkívüli buzgalmát.¹ A 3. kérdés: *mit*

¹ Jelenleg voltaképpen egyedül a havonként megjelenő »Állatok Védelme« képviseli a *szaksajtót* Magyarországon, minthogy a budapesti »Állatok Őre« megszűnt, a temesvári Á. V. E. pedig csak 3–4 füzetecskét ad ki évenként.

tehetne a sajtó az állatvédelemre nézve a jövőben? Mindenesetre többet, mint eddig. Ne a napihírek rovatában szorítson egy kis helyel az állatvédelem ügyének, hanem bővebb tudósítások, önálló cikkek, tárcák, versek közlésével *nyújtson élénkebb támogatást*. Az egyesületektől nyerendő információkat, röpiratokat, elbeszéléseket és bárminő állatvédelmi közleményeket tárgyalja a sajtó a másféle humanisztikus dolgokhoz illő tárgyilagossággal és lelkesedéssel. Az itt-ott hangoztatott ferde nézeteket cáfolja meg. Ilyen többek közt ez a hangzatos frázis: *Előbb védjük meg az embereket és csak azután gondoskodjunk az állatokról!* Ha ezt elvül fogadnók el, akkor az állatvédelmet nemcsak ad graecas calendas halasztanók el, hanem végképp el kellene, hogy ejtsük, mert hiszen mindig volt, van és lesz olyan baj, mely az ember védelmét igényli és bizony várhatnánk arra a napra, mikor az állatvédelemre kerülne a sor. De különben az *állatvédelem az embervédelem egyik eszköze*, mert akinek szeretet, könyörület van a szívében az állatok iránt, az az ember csak nem lesz ellensége embertársának. Lehet, hogy száz esetben akad ilyen is 3–4, de kilencvenhét százalék mégis csak marad a humanizmus nyereségéül.

Nagy horderővel bír a *sajtó képviselőinek bevonása az állatvédelem körébe*, kik aztán az állatvédelmet nagyobb anyag feldolgozásával, több lelkesedéssel, a költészet és szép próza sokféle alakjában szolgálva, hatnának az elmére és szívre egyaránt. A képes lapok kitűnő szolgálatot tehetnének, ha időnként az állatvédelmet egy-egy szép genreben mutatnák be olvasóiknak. A szelid érzelmek kedves ébresztői ezek a bájos képecskék és mindig hatnak az emberre. Nagy szolgálatot tehetnének még a *könyvkiadók, társulatok és hasonló vilálatok is, ha főleg a gyermekvilág számára* kiadandó műveikben az állatvédelem ügyét felkarolnák.

A sajtó támogatása mellett Magyarországon az állatvédelem ügyét könnyen az óhajtott feivirágozásra lehetne juttatni. A

magyar nép — dicséretére legyen mondva — szereti az állatot. Vet oda ugyan háziállatainak olykor egy-egy sallangos „teremtettét“, de azért szeretettel kiméli, óvja azokat. Ha kellemetlen időjárás van, e szavakkal nyit be övéihez. »No gyerekek! olyan hitvány idő jár odakinn, hogy még a kutyát sem kell kiereszteni!« Ismertem Erdélyben egy dús gazdag bárónt, ki rendesen meglátogatta kedvenc állatait, sőt reggelijét nem egyszer odahozatva, közöttük költötte el. Volt nekem is egy falusi leány-cselédem, ki mind azon busult, hogy állatokat nem tartok s mikor egy tehénre szert tettem, öröme leírhatatlan volt. Gondozta, féltette, s hogy az állat ne fázzék, még saját paplanját is ráterítette. Maros-Ujvártt erről a „piros paplanos tehén“-ről még ma is emlékeznek. Udvarhelyszéken, Farkaslakán egy fuvarosnak elpusztult egyik lova. Palkó Bandi, a lovak tizen négy éves kocsisa megverselte. Versében az elpusztult lovat ekképpen szólaltatja meg:

Palkó Bandi! hitős társam,
Kivel Meggyest annyit jártam;
Te voltál a jóakarom,
Vesd el immár a vakaróm!

A magyar ember a háziállatokat jószágnak hívja, tehát megbecsülendőnek tartja azokat. Népdalaink is telve vannak az állatokat becézett szólammokkal, hizelgő jelzőkkel.

Ily nép között, ily földön a sajtó jóakaró támogatásával az állatvédelem ügyet gazdag felvirágzásra lehetne emelni.

Végül csak annyit: *A társadalmi feladatok megoldására nem elég az ész; szív is kell hozzá és meleg résztét a szenvedések iránt.* Mi ezt a nemesen érző szívet keressük! Ebben az általános művelődésre irányuló munkánkban számítunk a sajtó meleg támogatására.

Miután a sajtót az állatvédelemre nézve oly tényezőnek ismerjük, mely kiszámíthatatlan előnnyel bír, minden állatvédő egyesület hasson oda, hogy:

I. A sajtót az eddiginél nagyobb akcióra megnyerje. Különös figyelemmel törekedjék egy, esetleg több olyan napilapot szövetségre bírni, melyeknek külön rovata bő tudósításokkal, értekezésekkel tartsa felszinen az állatvédelem ügyét.

II. Az egyesületekkel rendesen karöltve munkáló szaksajtó időről-időre gondoskodjék oly közleményekről, melyek — a szövetséges társul megnyert napilapok után az állatvédelem ügyé

olyan közönség elé viszik, mely még eszméinknek nincsen megnyerve. Továbbá a szaklapok alkalomadtán kiváló elismeréssel sorolják fel azokat a lapokat, melyek az állatvédelmet nagyobb buzgalommal karolták fel.

III. Egyesületeink törekedjenek érdekköreikbe különösen írókat és hírlapírókat bevonni, kik tehetségük és a sajtóviszonyok teljes ismerete által rendkívüli nagy szolgáltatásokat tehetnek az állatvédelem ügyének.

Fülei Szántó László.

Óvjuk az állatokat.

Nincs magasztosabb, fenségesebb erénye az emberiségnek, mint a nemesszívűség; embertársaink nyomorain, szerencsétlenségein könyörölni; azokat enyhíteni, elhárítani törekedni manapság a mívelt embernek egyik attribútuma.

De a valódi nemesszívűség nemcsak felebarátját, nemcsak embertársát védi, vagy segítésére siet, ha természeti erők által okozta szerencsétlenség érte, hanem kiterjeszti figyelmét, nemesszívűségét, szeretetét minden lényre, mely érez; oltalmába veszi a védtelen állatot, oltalmába a virágzó növényt és a fakadozó sövényt.

Végtelen sok tennivalónk van e téren; a nagy tömeg azt hiszi, hogy az állat azért van a világon, hogy nekünk szolgáljon és hogy kényünk-kedvünk szerint üssük, verjük: a műveletlen ember kedély felháborodását azáltal akarja csillapítani, hogy nagyokat döf házi tehenén, mérgét azáltal akarja eloszlatni, hogy kegyetlenül ostorozza lovát, nagy fájdalomra írt keres az által, hogy bottal fejbe üti szamarát, mint Petőfi ismert költeményében oly szépen megírta.

A köznépnél, a cselédségnél, mely foglalkozása után naponta többször házi-állatainkkal érintkezik, oly durva, nyers, szívtelen bánásmódnak vagyunk olykor tanúi, hogy az ember lelke is felháborodik. Ide tartozik a különben igen hasznos denevérek elevenen való felfeszítése, mely azon balhiedelemben, vagyis inkább babonában gyökeredzik, hogy ezáltal a boszorkányokat a háztól elűzhetjük és azon téves német közmondás szerint:

„Fledermaus
Bringt Glück ins Haus“

szerencsét hozna azon ház népére, melynek ajtaján egy oly állat élve felszegeztetett!

Állatkínzást foglal magában:

Szárnyasainkat összekötözve árulgatni, összekötözve és lábukon felakasztva hordatni.

Lúdakat, pulykákat néhány mértföldnyi távolságra a heti piacra hajtani.

Apró állatainkat 4—5 órán keresztül a nagy hidegnek, vagy a forró napnak minden eledel és hűsítő víz nélkül kitenni.

Bárányokat és borjúkat óránként összekötözve és lábuknál fogva felakasztva árulni.

Szekerekre többet rakni, mint a mennyit az igát vonó könnyűszerrel elbir.

Kegyetlenséget, sőt barbarismust követnek el:

Ha ostornyéllal, löcscsel ütik a szegény állatot, főképp ha a tulságosan megrakott kocsit dombon nem bírják felhuzni.

Ha az élő rákot hideg vízben a tűzhelyhez állítják, azon balhiedelemben, hogy annak husa izletesebb, jobb és egészségesebb legyen.

Ha a halaknak a hasát élve felmetszik és élve szétdarabolják.

Ha a esikokat élve a forró vízbe dobják stb.

Mit mondjunk még a galamb lövészetéről, hol pour le plaisir a galambok százával lelövetnek, megsebesíttetnek és órák hosszúig fetrengnek, míg kimulnak; hát azon híres ugynevezett viszektióról, melyben az állatok, a házi nyulak, az ép és egészséges ebek, a fölötte hasznos ló valódi spanyol inquisitionális torturáknak, az ugynevezett tudományos vizsgálódás kedvéért lesznek kitéve, hol napokon át a legkegyetlenebb, késsel való metszéseknek áldozatai, vagy lassu mérgek beadása által heteken keresztül a legborzasztóbb kínok közt lassan kimulnak.

De ne gondolja a szives olvasó, hogy ezáltal az állatkínzások minden nemeit felsoroltuk volna; dehog, vannak százával még az ilyen bántalmazások; mi csakis a legközönségesebb, a minden nap ezrével előforduló kínzásokat említettük, azokat t. i. melyeket kiki mindennap láthat, tapasztal és megakadályozhat.

Mindig vannak és voltak nemesszívü emberek, kik a védtelen állat érdekében felemelték szavukat, kik a hasznos állatot minden külső behatástól, minden durva bánásmódtól védték és védik; hogy azt annál biztosabban elérhessék, hogy a miveletlen

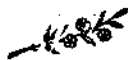
néposztályt erre a bánásmódra szoktassák, egyesületek létesítésén fáradoztak. Ilyen „állatvédelmi egyesület“ Magyarország fővárosában is nemesszívű hölgyek és férfiak közreműködése mellett alakult, mely rövid pár évi fennállása óta hathatósan és áldásosan működött.

Bárha ilyen nemes törekvésű egyesületek minél számosabban alakulnának; szükséges volna, hogy minden megyében létesüljön legalább egy.

A budapesti, mint minden más állatvédelmi egyesület, sarkalatos tételnek vette fel, arra törekedni, hogy az állatokat minden külső és belső bántalmazástól óvjuk, és akkor, mikor az állat husa táplálkozásra szükséges, az állatot oly módon és uton öl-jék meg, hogy rögtön kimuljon.

Legyen még szabad befejezésül és buzdításul Gleizés, az emberiség e nagy jötevőjének szavait felemlíteni: „Óh engedjétek az állatok életét is tisztelnünk, nemesak azért, mert az élet terhét nekünk is elviselhetőbbé teszik, a mely alatt különben mi összeroskadnánk, hanem azért is, mert ugyanazon joguk van nekik is az élethez, mint nekünk! Mivel birtok ti, a mi egyszerű szegény áldozataitoknak nem volna? Esztek, isztok és a nap sugarai épen úgy megörvendeztetnek titeket, mint őket. Egyedüli előnyötök abban áll, hogy észszel és igazságérzettel vagytok felruházva. De jaj! mire használjátok, ti szerecsétnenek, az Istennek ezt az adományát! Ha nektek gyermekeitek születik, elsősorban azt kívánjátok, hogy szerencsés legyen; használjátok tehát fel a kedvező alkalmat és tereljétek az állatokat megint vissza a természetes utra, hogy ártatlanságban, az életnek örvendezve, nem zaklatva és bántalmazva, hanem nekünk szolgálva, élvezhessék az Istentől nekik is osztott adományokat.“

Dr. Szalkay Gyula.

Mese egy harmatcseppről.

Fordította: Kardosné — Szabó Amál.

A kertre nyíló kis ablak tárva-nyitva állott. Nehány cserepes virág: székfű és nyári viola, — mely a széles ablakdeszkára volt helyezve, — ontotta édes illatát a meleg éjszakába. Alant a kertből, egy rózsabokor nyújtotta fel, teljes pompában viruló

rózsákkal dúsan megrakott ágait, egész az ablakpárkányzatig. A csillagok fénye már lassan-lassan halványulni kezdett a keleten feltűnni látszó hajnalpir előtt. Hűs reggeli szellő suhant át a kerten, felébresztve az álomba merült vén fákat. A szunnyadó rózsák félig nyitott ajkaira gyöngéd csókot lehelt s lágyan megsimogatta az ablakban álló nyiló virágokat.

A rózsabokor levelén meglátott egy harmatcseppet.

— Jó reggelt kicsikém!

— No, ne félj, mondá a szellő, amint észrevette, hogy a harmatcsepp reszket a rózsalevelen.

— Neked békét hagyok, nem foglak porba ejteni, nem fosztom meg a napot reggeli italától.

Pajzánul mosolyogva egyet fordult s tovább futott....

Egy nagy, kinyílt rózsza közepén két kis rózsabogár fészelt. A szellő őket is felébresztette. Előbujtak s a bársonyos puha szirmokon megpihenve, apró szárnyvédőjüket mozgatták, emelgették, tisztogatták s csinosították magukat. Mikor készen lettek reggeli toilettükkel, lemásztak a rózsáról.

— No nézd — mondá az egyik bogár, amint meglátta a rózsabokor levelén csillogó harmatcseppet, — ez a levél az éjjel egy szemet kapott, olyan tiszta és átlátszó akárcsak egy emberi szem. Ilyet még nem láttam életemben! Valjon mi lehet az?

— Még keveset tapasztalhattunk egynapos életünkben, — mondá a másik bogárka, bár jönne erre egy okosabb, kitől megkérdehetnénk s avval mindketten közelebb húzódtak a harmatcsepphez.

— Ah, tehát én egy „szem“ vagyok? — gondoló magában a harmatcsepp. Fogalmam sincs róla, mi lehet az!

Ekkor egy ruhamoly-lepke szállt a rózsabokor felé.

— Nem lenne szives kissé idefáradni? — kiáltá az egyik bogárka a molylepkének. Valami különös dolog történt az éjszaka házunkban; mi is e rózsabokor családhoz tartozunk s illő, hogy ismerjük háztartásunkat; — aztán rámutatva a harmatcseppre, kérdezé:

— Mi ez itt?

A molylepke figyelmesen szemlélte a harmatcseppet s mondá:

— Már láttam ehhez hasonlót valahol. Akkor egy fényes nagy palotában egy piros gyapju függönyben volt a lakásom. Színház volt a neve. A gázlángok fényében száz meg száz ember ült ott össze minden este s ha felhúzták a tarka függönyt,

— mely csak vászonból készült s így, nekem élvezhetetlen volt, — cifra ruhás urak és hölgyek állottak mögötte; kiabáltak, énekeltek, futkostak össze-vissza. Ezek előtt feljebb ismét más emberek állottak, még ezek csaptak aztán nagy lármát azokkal a fából és pléből készült dolgokkal, melyet kezeikkel, szájaikkal szorongattak. Hjha! különbözők az izlések! Az ének nem volt valami különös. Hallottam én szunyogokat énekelni, az sokkal kedvesebb és finomabb volt.....

Legjobban terhemre esett azonban a nagy világosság, melyet én ki nem állhatok! Ki is hurcolkodtam nem sokára, pedig nem természetem a lakásváltoztatás. Egyszer, egy este, két hölgy ült a páholyban éppen az én lakásom mellett. Diszesen voltak öltözve, nekem ugyan egyik sem tetszett — a selyemruha miatt, melyet veseltek. Hja, csak a gyapjuruha ér valamit. A barna hölgy hajába rózsza volt tűzve zölt levéllel, azon a levelen volt ehhez hasonló, mint ez itt s rámutatott a harmatcsepre. A másik szőke hölgy irigykedve nézte azt a csillogó valamit s megszólalt:

— Te, Arabella, megmondhatnád az igazat, csakugyan valódi az a gyémánt? Central University Library Cluj

— Hogyne!? válaszolá a barna sértődöten. Ez a fejdísz egy vagyont képvisel!

— Tehát nem szem, hanem gyémánt vagyok, tünődék most a harmatcsepp.

— Örvendünk, mondá a bogárka, hogy ez a drágaság a mi tulajdonunk.

— Tehát drágaság is vagyok, gondolá a harmatcsepp s örömében reszketett a rózsalevelen.

Zörgött valami a közelben s egy furcsa bogár ugrott a rózsabokorra. Ez, egy igénytelen szürke bogárka, ki sem nézné az ember belőle, hogy milyen vig kedvű s kész a tréfára. Ha valakit megakart nevetetni, hátára fordul, fejét ide-oda hányva, hirtelen feldobja magát a levegőbe s egy ügyes bukfenczel ismét talpra áll.

— Jó reggelt gyermekek! No mi ujság? Min tanakodtok? Ni, ni, mi az ott a levelen?

— Ha mi azt tudhatnánk! sóhajtá a két bogárka. A melylepke az imént azt állította, hogy: gyémánt.

— Bolond heszéd! mondá a szürke bogár fitymálva. Ez, semmi egyéb, mint egy könny. Tegnap egész rakást láttam belőle.

A szomszédban egy kis emberkét találtam a nagy fa alatt, lovon ült. Hihetőleg ő is észrevett engem, amint javában mulatoztam, mert lehajolt a lóról, hogy ujacskái közé szorítson, de én ügyesebb voltam s elillantam előle. Közben azonban a kis üldözőm leesett a lóról s dühében a fához csapta a lovat, mely darabokra tört.

— Mama! ordított a torkaszakadtából s potyogtak szeméből ehhez hasonlók, mint ez itt! S rámutatott a harmatcseppre. A mama jött s mondá:

— No ne sirj, töröld le könnyeidet; veszünk másik lovacskát, aztán később egy falevelen láttam még ehhez hasonlót. Részemről, nem sokat tartok felőle. Pá, gyerekek! Megyek, nekem mozgás kell.

Most egy légy repült ki a virágos ablakon.

— Csak rövidke reggeli látogatás gyerekek, — mondá a tolakodó legyecske a két rózsabogárnak. Imádoit urnóm már felkelt s a reggeli után cukrot szór nekünk az ablakba. Szentjános bogár legyek, ha nem ő legszebb leány a nap alatt.

Mi az? kérdé egyszerre, rámutatva a harmatcseppre. — Megkóstolhatom?... De mégsem.... Hátha ártalmas! Ehhez hasonlót láttam én a multkor urnóm kebelén aranyba foglalva, úgy hívják: gyögy; hanem ez itt már átlátszóbb. Ezer légyepapiros! Ez bizony tükör! Vajjon meglátnám magamat benne?... Egész pompásan!... Ah! milyen boldog lehet, a ki tükör lehet! Urnóm minden reggel a tükör elé áll kibontott aranyhajával s a tükör lefesti őt hiven fehér ruhájában, ibolyakék szemével s kibontott aranyhalával. Részemről mégis legszebb az a darabka cukor, ami az ablakba szokott nekünk tenni....

Hm, milyen víz szaga van ennek itt! Lássuk csak — s beleüté orrát a harmatcseppbe.

A tiszta harmatcsepp kicsibe mult, hogy meg nem halt a csuf légy érintésétől.

— Közönséges víz, semmi egyéb. — mondá a kíváncsi legyecske. Nemsokára meg fog halni. Lassu lesz az elmulása, de pár óra mulva nem marad belőle semmi.

E kijelentés után visszarepült a virágos ablakon át a szobába.

— Nem fogok meghalni, — gondolá a harmatcsapp, tükör vagyok és nem víz.

A kibontott aranyhaju szép leány ide jön, hogy megnézzé:

magát bennem és lefestem őt aranyhajával s ibolya kék szemével. Boldogan ábrándozott..

A madarak csattogó dala hallatszott, amint üdvözölték a bájos reggelt s örvendve szállongtak a tiszta kék légbe a fák körül.

A fák levelei kecsesen hajlongva fürödtek a világosság özönében, mely egyszerre elárasztotta az egész kertet. A csillagok letűntek az égboldozatról. Keleten mind jobban pirult, lángolt az égálja s tűznyoszolyájából ki kelt a nap aránsugarával mosolyt hintve mindenfelé az ünnepélyes fogadtatásért.

— A nap feikelt! — ujjongott a két kis rózsabogár, a harmatcsepp is annyira reszketett az örömtől, hogy majd lehult a rózsalevélről.

— Ah! az aranyhaju szép leány, gondolá a harmatcsepp. Ó az! Ó az!... És várta, hogy beletekintsen s hogy lefesthesse az ő képét színesebben, ragyogóbban, mint a valóságban.

A nap, az aranyhaju szép leány csakugyan belenézett a tükörbe: a tiszta harmatocseppe, mely a szivárvány minden színeben, ragyogóan adta vissza a nap képét.

Ettől a tekintettől különös vágyai támadtak a harmatcseppnek. Szárnyakat szeretett volna, hogy repülhessen ő is, mint a légy, az édes aranyhaju leányhoz!

A forró, tüzes tekintet alatt mindig könnyebbnek érezte magát s biztosra vette, hogy repülni fog.

-- No nézd, — mondá az egyik rózsabogár, a harmatcseppre mutatva, mindjárt meg fog halni.

A kíváncsi légy ismét kiröpült a virágos ablakon.

— Tudtam, hogy viz s mindjárt vége lesz. A nap forró tekintetét nem képes elviselni.

— Így halunk meg mi is? — kérdé aggodalmasan a rózsabogár.

— Nem, kedvesem, — mi belőlünk marad hátra valami. Most megyek. Csak megakartam győződni állításom igazságáról.

— — — — —
Egy órával később a két rózsabogár ott sétált a rózsaleve-
len, hol a harmatcsepp ábrándozott.

A hely üres és száraz volt...

Az állatok lélektanához.

Hogy az állatnak is van esze, ezt ma már sokan állítják, de érző lelke is van és lehet úgy a házi, mint a vadállatoknak, mondja a *Scientific Americain*, érző lelke, mely szeret és gyűlöl. Az állatok rokonszenve vagy ellenszenve bizonyos egyénekkel szemben sokszor igen feltűnő alakban nyilvánul, máskor meg nem is egyesek, hanem egész fajok ellen fordul. Ez az ösztönszerű gyűlölet aztán átöröklődik. A gyengébb állatok gyűlölete erősebb, természete ellenségeikkel szemben olyan erős, hogy már kölyök-korban megnyilatkozik. A gulyák ösztönszerűleg gyűlölnek a kutyákat, aminek az eredetét csak évszázadokra visszamenőleg lehet megtalálni, amikor a vad csordákat vad kutyáknak a farkái vették üldözőbe. A macska ellenszenve a kutya iránt, a kutya-macska barátság szintén avitikus. Indiában a nőstény tigris mélyen rejtett helyeken fészkel és kölykeinek ott kevés ellensége van. Ha véletlenül medve téved arra, a tigrisfiókák elől gyorsan visszavonul és még az óriáskigyó sem merné őket megérinteni. A vad kutyák azonban a tigristől sem félnek. Feifalják a tigriskölykeket és ha véletlenül a nőstény rajtakapja őket, ezzel is szembeszállnak. Ezért tör ki vérfagyasztó ordításba a nősténytigris még az állatkertben is, ha kutya téved a közelébe. A leopárd, mely fákon él, nincs úgy kitéve a vad kutyák támadásainak és ezért nincs is benne semmi ösztönszerű gyűlölet a kutyák ellen, de maguk a kutyák annál jobban félnek a leopárdtól, mely a fákról leselkedik rájuk és ahol egyedül pillant meg egy vad kutyát, széttépi. A majmok a szerecseneket nem szeretik egy csomó más állattal együtt. A londoni állatkertbe egy ízben Hagenbeck egész sereg szomálit vezetett be, hogy nekik a fogva tartott vadállatokat megmutassa. Az oroszok dühösen ordítottak, amikor a vadak közelükbe értek, a majmok megijedtek és boszusaknak látszottak, az antilopok nyugtalankodtak és még a vad marhák is felizgultak, mert felismerték természetes ellenségeiket, a sötétbőrű embereket, kik fajtájukra évszázadok óta vadásznak. Madarak akárhányszor a puszta ijedségtől megdöglenek, papagájok és majmok pedig elájulnak. Nagyon sok állatnak az ellenszenve más állatok ellen teljesen érthetetlen. Így pl. a kutyák a rókákat, a lovak pedig a tevét ki nem állhatják.

Árnyékot kereső harkály.

A múlt nyáron, a délelőtti órákban, gyakran kerestem fel a városon kívül, a Gaja patak és Tobak csatorna összefolyásánál fekvő szép fűzest és ott a néhány, csaknem mindig jelenlevő zöld harkályt sokszor megfigyeltem, melynek egy sajátságát — bár nem nagy fontosságú — még talán egy ornithologus sem figyelte meg.

A zöld harkály eledelét a fán találja, onnan kopácsolja ki, de az erdőben a hangyabolyt is megrabolja; ilyenkor persze a földre kell alászállnia. Ám az összefolyási fűzesnél vízenyős a talaj, hangya csak elvétve akad. És itt a zöld harkály mégis a földön keresgél legnagyobb részt. De hogyan és mikor? Ez éppen a furcsa. Mikor a nap erősen alásüt, a fák sötét árnyékot vetnek és a pázsiton a bogársereg új életre ébred, a zöld harkály hirtelen lefut a fatörzs aljáig, itt néhányszor körülkuszik, azután hirtelen a földre veti magát. És pedig, ahányszor csak megfigyeltem, mindig a fa árnyékába. Itt szaladgál meg-meg áll, fejét jobbra-balra hajtogatja, alábukik, majd meg felröppen, ide-oda kapkod, egyszóval bogarászik. Ha közben véletlenül az árnyékról a napos helyre talál kifutni, azonnal visszatér. Egész a faárnyék csúcsáig szedeget, itt gyorsan szárnyra kap s meg sem áll, csak a legközelebbi fűznel. Itt először a fatörzset kúszsza végig, azután ismét a faárnyékre kerül a sor.

Hogy miért keresi a zöld harkály az árnyékot, annak több oka is lehet. Talán az árnyékos fatörzsen tartózkodván, nem szereti a teljes napfényt; avagy biztonsági szempontból, hogy tartózkodási helyétől el ne távozzék messzire, hanem az árnyékkal mintegy magát a fához kösse; de lehet az is, hogy csak itt képes a rovarokat kézrekeríteni. Ez a táplálkozás és táplálék a zöld harkálynál szintén figyelemre méltó.

Fábián Gáspár.

A hamvas varjak társasége.

A múlt év tavaszán, április 7-én, estefelé a Gaja völgyébe sétáltam ki, hogy ott az előző héten épült varjufészek lakóit közelebről megismerjem. Egy hatalmas nyárfa derekában volt a fészek, melynek egyik szélén a fészken ülő madár farktollai jól

kivehetők voltak. A másik varju, jó messze, egy másik nyárfa csúcsán himbálódott. Hamvas varjak voltak. Néhány kavicsot hajítottam fel a fészekhez, de az anyamadár csak nem röppent fel róla. Csodálkoztam ezen, mert bár többször tapasztaltam, hogy mily szívósan ül fészken a hamvas varju a költés ideje alatt, de most egy-két tojásnál több még nem lehetett a fészekben. Felkapaszkodtam hát a fára. Ekkor a távoli nyárfáról nagy károgással röppent el a himvarjú s hatalmas körökben kerülgette a fészkes fát. Erre a tojó is felröppent s tova száltak kétségbeesett károgással. A fészekben még csak egy tojás volt. Ott hagytam ezt s lekusztram a fáról, mert varjaimat sehol sem láttam s kíváncsi voltam, hova tűntek. Félrehuzódva egy cserje mögé, várakoztam. Egyszerre zajos károgással egy egész csapat varju közeledett. Előttük egy pár repült — bizonyára a fészek lakói. — Segítségül hívta a többit Körülropkódték a fészkes fát nagy lármával, keresték a fészek megtámadóját. Ha még a fán vagyok bizonyára megtámadnak, mint az már sok esetben történt. Így, miután már a fészeknél minden nyugodt volt, visszafordult a csapat, kivéve a lakópárt és még egyet a varjuk közül. Ez ugyanis közvetlen a fészek melletti fának a fészekhez hajló száraz ágának végére ült s ott maradt sokáig mozdulatlanul, a fészket szemmel tartva. Egész megjelenése arra vallott, hogy a csapat állította oda őt, mint őrszemet, hogyha netalán újra veszély fenyegetné a fészket, tüstént értesitse a csapatot; de hogy ez hol tartózkodott, nem bírtam felfedezni, mert amily váratlanul megjelentek, ép oly gyorsan el is párologtak.

A hamvas varjuknak együtt érzése, a társasélet eme kifejlődött foka, hogy a veszelyben egymást támogatják, — tekintve azok széthuzó életét — bizonyára érdekes figyelemreméltó.

Fábián Gáspár.

Állatvédelem és állatvilág.

A kutyák ellen. Egyik fővárosi lap a következő levelet közli, mely hozzá érkezett: Igen tisztelt szerkesztőség! Kérem, sziveskedjék jelen soraimat becses lapjában közölni. Azt mondja egy magyar közmondás, hogy: »Jobb félni, mint megijedni,« de utóvégre mindennek meg van a határa, csak itt Budapesten a kutyavésztlől való félelemnek nincs, ezt tapasztalhatja minden itteni ebtulajdonos! Hisz nem állítom, hogy a kutya városban

valami különös hasznos állat, vagy hogy minden városrészben okvetlen szükség van kutyára. De hát vannak állatkedvelők, kik a sok vesződség és zaklatás dacára, melynek itt a fővárosban minden ebtulajdonos ki van téve, még sem válnak meg négylábú kedvenceiktől, különben vannak oly városrészek is, hol okvetlen szükség is van házőrző kutyára, sőt tudtommal országos ebtenyésztő egyesület is létezik, hogy fajbéli kutyák tenyésztését előmozdítsa. De a mint látszik, valódi animozitással viseltetnek a főváros eme kompetens körei a teremtés leghűségesebb teremtménye iránt, mert nemcsak, hogy igen magas, darabonként 20 korona ehadót szednek minden kutya után, de a folytonos ebzárlatokkal majdnem lehetetlenné teszik már az ebtartást, mert utóvégre az állatok eme fajtájának is csak szüksége van néha egy kis friss levegőre és egy kis szabad mozgásra. Laktam már más nagy városban is és nagy kedvelője lévén a kutyáknak, mindig tartottam is ilyeneket, de ennyi komédia még sehol sem volt velük, mint itt Budapesten! Nem hiába, mi mindig és mindenben tulzásba esünk, pláne ha utánozni kívánjuk e művelt külföldőt! Jelentsék ki nyíltan, őszintén az illetékes körök, hogy ki akarják pusztítani teljesen a négylábú kutyákat a fővárosból, akkor legalább tudja minden itteni ebtulajdonos, hogy mihez tartsa magát, de addigigazán lehetetlen, hogy tisztába legyen az ember az illetők szándékaival. Kitünő tisztelettel maradok a tek. szerkesztőségnek őszinte híve *Bauer Antal* orsz. képviselő.

Madárséták Chinában. A mennyei birodalom copfos lakói nagyon szeretik a madarakat és alig van chinai ház, amelyben csinos kalitkában egy pár éneklő madarat ne tartanának. A barbárnak hírdeiett chinai mindent elkövet, hogy kedvencei magukat jól érezzék és egészségesek legyenek. Egy utazónak, ki nemrég jött vissza a távol keletről, chinai városokban feltűnt, hogy az esti órákban gyakran találkozott egyikével vagy másikkal a copfos lakóknak, amint kezükben gondosan letakart kalitkával a folyó vagy a tengerpartja felé tartottak. Alkalmos helyre érve a chinai a kalitkáról, amelyben rendszerint egy pacsirta vagy csiz var, leveszi a takarót és elragadtatással hallgatja az éneket, melybe a kalitka szárnyas foglya a reá áradó friss levegő és napfény hatása alatt belekezd.

1904. évi tagsági díjukat befizették.

Ajtay K. Albert.....	2 kor	Dr. Biró Béla.....	2 kor
Dr. Ákontz Károlyné	2 "	Br. Bornemisza Károly.....	2 "
Özv. Árkosy Lajosné	2 "	Dr. Brandt Józsefné.....	2 "
Özv. Aubin Károlyné	2 "	Dr. Bruckner Antalné.....	2 "
Aubin Róza.....	2 "	Eutyka Vilma.....	2 "
Gr. Béli Ákos.....	2 "	Dr. Czikmántori Ottó	2 "
Dr. Benedekné Vécsey Mariska	2 "	Dr. Csengeri Jánosné	2 "
Dr. Gyalui Bernáta Albert..	2 "	Dr. Davida Leoné.....	2 "
Békéssy Lilla.....	2 "	Özv. Dávid Antalné	2 "

De Gerando Antonina.....	2	kor	Merza Lajosné	2	kor
Dobál Antal	2	"	Mestitz Ferenczné.....	2	"
Dósa Miksáné.....	2	"	Dr. Mihály József	2	"
Dr. Engel Gábor	2	"	Mihálsi Mimi	2	"
Dr. Engel Gáborné	2	"	Dr. Nagy Károly	2	"
Éjszaky Károly	2	"	Dr. Nyiredy Géza.....	2	"
Dr. Erdélyi Károly	2	"	Dr. Óváry Kelemenné.....	2	"
Özv. Gr. Esterházy Jánosné	2	"	Dr. Óvári Elemér.....	2	"
Dr. Farkas Géza	2	"	Pap Farkasné.....	2	"
Fazakas József	2	"	Özv. Pap Aronné	2	"
Fekete Nagy Béla.....	2	"	Pataky Viktorné	2	"
Br. Feilitzsch Arthur	2	"	Péterffy Zsigmondné	2	"
Özv. Gajzágó Antalné	2	"	Péterffy Zsigmond.....	2	"
Dr. Gálffy Endréné	2	"	Péterffy Dénes	2	"
Ifj. Dr. Generich Antalné..	2	"	Dr. Pisztory Mórné	2	"
Dr. Gergely Sámuel.....	2	"	Dr. Purjesz Zsigmondné....	2	"
Dr. Góthi Manóné	2	"	Purjesz Olga	2	"
Dr. Grün A. Lipótné	2	"	Dr. Reich Albert	2	"
Dr. Gyalui Farkasné.....	2	"	Dr. Russel Károly.....	2	"
Gyárfás Benedekné	2	"	Dr. Schneiler Istvánné	2	"
Gyulay Lászlóné	2	"	Dr. Szamosy Jánosné.....	2	"
Hajós Gyula	2	"	Dr. Szabó Dénesné	2	"
Dr. Haraszi Gyuláné	2	"	Özv. Szász Domokosné	2	"
Haraszthy Jenőné.....	2	"	Dr. Szász Zsomborné	2	"
Herczeg Lajosné	2	"	Szekula Ákos.....	2	"
Dr. Hincz György	2	"	Br. Szentkereszty Zsigmondné	2	"
Hirschfeld Sándor.....	2	"	Széky Miklós	2	"
Hory Béla	2	"	Szvacsina Gézáné	2	"
Dr. Höncz Kálmán	2	"	Tauffer Irma	2	"
Dr. Issekutz Hugó	2	"	Gr. Teleki László koltói	2	"
Izay Arpád	2	"	Gr. Teleki Lászlóné koltói	2	"
Jakab László	2	"	Dr. Ternér Adolfné	2	"
Jakobi Emma.....	2	"	Dr. Tompa Camill.....	2	"
Jánossy Zsigmond.....	2	"	Dr. Tompa János	2	"
Jung Eliz.....	2	"	Turcsányi Gyula	2	"
Karpf Gyuláné	2	"	Tyroler Gyula	2	"
Dr. Kiss Mórné.....	2	"	Dr. Udránszky László	2	"
Gr. Korniss Berta.....	2	"	Dr. Vajda Gyula	2	"
Kozma Ferenczné.....	2	"	Gr. Vass Otília	2	"
Dr. Kövály László.....	2	"	Özv. Br. Wesselényi Istvánné	2	"
Dr. Lőte József.....	2	"			
Lindner Augustza	2	"			
Özv. Makoldy Sámuelné....	2	"			
Mayer Iréne	2	"			
Dr. Meltzl Hugóné	2	"			

Vidékről.

Dr. Gr. Kuun Géza Maros-Németi..... 2 kor

K é r e l e m.

Megkezdve az 1904. évre szóló tagsági díjnyugták szétkül-dését, tisztelettel felkérjük ugy vidéki, mint helybeli pártfogóinkat, hogy csekély 2 korona évi tagsági díjukat, a melyért kedves, általános elismerésben részesülő havi közlönyünket is kapják, alül-irt pénztárhozozz mielőbb beküldeni, illetve nyugtájukat kihor-dónktól, ha azzal jelentkeznek, kiváltani sziveskedjenek, hogy to-vábbbi működésünket a szegény állatok védelme érdekében aka-dálytalanul folytathassuk.

Kolozsvár, 1904. évi július 1-én.

Virányi István,
az egyesület pénztárnoka.